

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

MACZKÓ ÚR ELSŐ UTAZÁSA

IRTA

SEBŐK ZSIGMOND

KÉPEKKEL

ÖTÖDIK

MAGYART A
MAGYARNAK

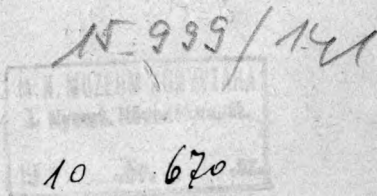
KIADÁS

BUDAPEST 1910
SINGER ÉS WOLFNER KIADÁSA
Andrássy-út 10.

1. sz. m.
439 id

Minden jogot fenntartunk.

Maczkó tekintetes úr egy reggel kezébe vette a sétatobot és elment megnézni terjedelmes úri birtokát.

Először fölkereste a kerti méheket, akik nagyon szorgalmasan döngicséltek a köpüben.

Egy méhecske mindjárt előállt, levette fejéről a sipkát és így köszöntötte az érkezőt:

— Hozta Isten, tekintetes uram!

— Magam is igyekeztem, kedves szógám! — felelt Maczkó úr. — Hát hogy folyik a munka?

— Köszönjük, gazd'uram, szíves kérdését. Dolgoztatunk, énekelünk.

— Milyen lesz a termés?

— Ha Isten segít, szállítunk az urasági udvarba három hordó lépes mézet. Az éjjel is nagyon jó harmathullás volt.

Maczkó úr szíves elismerést dörmögött a foga közt és tovább baktatott a vadméhekhez az erdőbe.

Egy nagy potrohos méh ott pipázott egy erdei liliomon és óvatosan figyelt a többi méhekre. Ez volt Maczkó úr öregbérese a méhnépség közt. Néha nagyot zümmögve kiabált rá egy-egy lusta szárnyas munkásra, máskor meg, amint észrevette, hogy valamelyik pákosz-

tos az édes mézen nyalakodik, hozzá repült és jól a nyaka közé sózott a pipaszárral. Nagyon hűséges szolga volt a potrohos méh.

Amint észrevette méltóságos léptekkel közelgő urát, elébe röppent örvendetes zúgással:

— Jó reggelt kívánok, tekintetes uram! Ejnye, de korán tetszett fölkelni. Hogy mint szolgált az éjszakai nyugalom?

— Köszönöm, jó szolgám, köszönöm. Elég jól aludtam, csak egy kicsit nyilalt valami a derekamban.

— Ejnye, ejnye, — sajnálkozott a potrohos. — Talán jó lenne egy kis cibere-leves?

— Megpróbáljuk, fiam, megpróbáljuk. Hát a legények hogy viselik magukat?

— Dolgoznak, nagy jó uram, dolgoznak. Mindig a hátuk mögött kell ugyan lennem, de azért nem panaszkodom. Csak Zum-zum, a kisbéres ellen van kifogásom.

Maczkó úr megharagudott.

— Ejnye, irgum-burgum! Le kell a mihaszna béréből vonni egy garast.

Azután nyájasan kérde:

— Hát a termés milyen?

Az öregbéres, mint jó gazdához illik, szerénykedett. Megvakarta a fejét.

— Kétszer sem mondom, hogy jobb ne lehetne. De ha nem csurran, csöppen. Azért nem fognak az idén sem koplalni az urasági udvarban.

Majd szívesen mosolyogva mondá:

— Ha nem vetné meg a tekintetes úr, szívesen szolgálunk a reggeli apétitushoz, ami szegénységünk-ből telik.

Maczkó úr helybenhagyólag intett a fejével (bi-

zony jó lesz a séta után!), a potrohos pedig odakiáltott az odvas fák körül sürgő népségnek:

— Hé, legények! Asztalt terítsetek a tekintetes úrnak. Egy, kettő!

Négy fürge kis méh hamarosan asztalt terített egy fatörzsön. Maczkó leült melléje és nyakába akasztotta a fehér szalvétát, amit fürge méhecskék liliomból tűztek össze. Nemsokára előtte illatozott a pompás lépes méz, mit maga a hű öregbéres szolgált föl. Ezalatt pedig tizenkét szúnyog és három rigó pompás népdalokat muzsikált és füttyörészett Maczkó úr fülébe. Sohasem esett még ilyen jól neki a früstök.

A vadméhektől a gyümölcsfák felé vette útját a nagy birtok ura. Jó kedve volt már eddig is, de még jobban fölvidult, mikor elébe mosolygott messziről a halványzöld lombok közül a pirossárga szercsika-alma, a harmatos sötétkék szilva, meg a finom császárkörte. Egy aranyos ruhájú lepke ott libegett kedvesen a fényes levegőben, azt kérdezte:

— Kis cselédem, szép pillangóm, ugy-e jó gyümölcsszüret lesz az idén?

— Juj, juj, juj, nagy jó uram! — ujjongott a tarkaruhás, — menjen csak közelebb, letörik az ág a tehertől. De vigyázzon, mert az orrára koppan egy-két alma!

Maczkó úr vígan a fák alá cammogott és elégedetten dörögte:

— Hat szekérrel lesz alma, hárommal szilva, a körtének se szeri, se száma. Hé, ilyen, olyan csúf seregélyei, — mordult föl egyszerre, — takarodtok mindjárt!

Egész raj seregély röppent föl a fákról és erős

rebbenéssel tova szárnyalt. Maczkó úr mérgesen fenyegette őket a botjával:

— Csak még egyszer rajta csípjelek, nyalakodók, lesz nemulass!

Nagyon megelégedve tért haza úri házába a szemléről Maczkó úr. A posta már megérkezett, elhozta a rendes hírlapot, továbbá egy levelet Retyezátról, Maczkó

úr nagybátyjától. Maczkó úr levetette a poros kabátot és nehéz csizmát, azután virágos hálókabátba bújt, a lábára puha bársonypapucsot húzott, kényelmesen végigdőlt a ringó hintaszéken és olvasáshoz fogott.

Először a levelet nézte át. Roppant szeretett ugyan ujságot olvasni, de rokoni szeretetből mégis a nagybácsi levelének adta az elsőséget. A levél így hangzott:

„Szeretett, kedves tányértalpú öcsém!

Egy kéréssel fordulok hozzád, és ismerve a te gyöngéd medveszívedet, remélem, nem fogod azt megtagadni. A múlt hóban engem, a te szegény nagybá-

tyádat nagyon megkergetett egy vadász. Hál'Istennek szerencsésen elmenekültem előle, de a nagy szaladástól akkora tyúkszem támadt a talpamon, hogy most alig tudok cammogni tőle. Kérlek tehát, írj Budapestre a Török-patikának, hogy küldjenek számomra egy adag tyúkszemirtó balzsamot. Magam is írnék, de nem tudom az utcanévet meg a házszámot. Te pedig bizonyosan tudod. Feleségem, a te kedves nénékéd, csókoltat. Küldene egy kis lépes mézet, de attól fél, hogy ebben a melegben megromlik az úton. A gyerekek, hál' Istennek, egészségesek. Az öregebbik már úgy táncol, mint egy fővárosi kisasszony, a kisebbik pedig már oly szépen éneklí a medveindulót, hogy gyönyörűség hallgatni. Remélem, te is egészséges vagy és bőrdre hiába isznak az emberek. Kívánok lépes mézzel, piros almával és acélos búzával teljes esztendőt s ezzel maradok orrodát ezerszer csókolva, óhajtvá, hogy áldott talpaidból minél később készítsenek medvekocsonyát, szerető nagybátyád

id. Maczkó Muki

a retyezati öreg tányértalpú.“

Maczkó úr elérzékenyedett a retyezati rokon bal esetén és elővette az ujságot, hogy kikeresse a Török-patika címét. Amint olvasgatott, lapozgatott, egyszerre egy ujdonság ötlött a szemébe, mely nagyon fölkellette érdeklődését.

Az volt az ujdonságban, hogy behozták a zónát. Ez pedig azt teszi, hogy most már egypár forintért vasúton akármilyen messziről a fővárosba lehet utazni.

Maczkó úr szeme föl villant.

— Hm, hm, — dörmögte — most itt a jó alkalom megnézni Budapestet. Ugyis elég szegény, hogy

még nem láttam hazánk gyönyörű fővárosát, ahol, azt mondják, olvasztott méz folyik a vízvezetékben és csupa almásrétes fityeg a háztetőről.

— Hát a költség? — szólalt meg benne a takarékos gazda.

— Eh, mit! — felelt vissza magának, — hiszen csak egypár rongyos bankó az egész. Az esztendő is jól beütött, vagy mi. A magtár tele van gabonával, a méhek szorgalmasan dolgoznak, a gyümölcs letöri az ágat . . . Aztán nini, a szegény Muki bácsinak is személyesen rendelhetném meg a tyúkszem-tapaszt! Utazunk, amint vége a nagy munkának.

Mikor a méz a kamrában illatozott s a gyümölcs-szüret véget ért, Maczkó úr kiadta a rendeletet a kocsisnak.

— János, fogj be, megyünk Budapestre!

János befogott. Maczkó úr pedig leöletett egy borjút és a saroglyába akasztotta. (Jó lesz a vasútig útravaló elemőzsiának.) Azután magára öltötte a legszébbik ruháját, fejébe nyomta szép kürtő-kalapját, (hadd lássák a budapestiek, hogy úrral van dolguk!) rágyújtott a makrapipára s felugrott a kocsira.

Ezalatt a cselédség összegyülekezett az udvaron, hogy búcsút mondjon a nagy útra induló urának. A méhek zümmögtek, a darazsak döngtek, a lepkék a gazda feje körül cikáztak, a tücsök, az uradalom hírséges csősze, megindultan cirpelt fel a porból, az öregbéres, a potrohos méh pedig úgy el volt szontyolodva, hogy háromszor is belekezdett a búcsúbeszédbe, de mindig elakadt. Nagy könnyek potyogtak a szeméből és végigfolytak morcos, szőrös ábrázatán. Csak anynyit tudott nagy nehezen dadogni:

— Kisérje az Isten a tekintetes urat ... a kocsi föl ne dőljön ... a vonat föl ne forduljon ... a budapesti házak rá ne szakadjanak ... hozza Isten vissza minél előbb hozzánk friss mézre, kalácsra! ...

Maczkó úr nagyon elérzékenyedett az öregbéres szavain. Kezet is szorított volna vele, ha attól nem tart,

hogy mancsa összemorzsolja a hűséges kis cselédet. Végre odakiáltott a kocsisnak:

— Hajts, János, a vasúthoz!

János a lovak közé vágott. Nagy éljenzés közt gördült ki a kocsi az urasági udvarból és nemsokára eltűnt a porban. Maczkó úr a forró nap ellen felhúzta a napernyőt s ennek árnyékában, pipaszó mellett, hébe-hóba nagyot harapva a borjúból, megérkeztek a vasúti állomásra.

János itt elbűcsúzott gazdájától és vígan hajtott haza. Volt is oka vígságra, mert egy fényes ezüst huszast kapott borravalóba. Maczkó úr pedig bement a pályaházba, hogy a pénztárnál jegyet váltson.

— Szerencsés jó napot kívánok, — szólt az üvegablakhoz lépve, — kérek egy jegyet Budapestre.

A pénztáros az első percben ki akart ugrani ijedtében a hátsó ablakon, amin Maczkó úr nagyon csodálkozott. Csak nagy nehezen tudta visszacsalogatni.

— Talán énekesnek tetszik menni Budapestre?
— kérdezte fogvacogva a pénztáros, átadva a jegyet.

— Nem én. Miért?

— Mert olyan erős, vastag hangja van.

Ezalatt megérkezett a vonat. Zúgva, susterogva robogott be az érclo, messzire fújva az ezüstfehér gőzt. A levegő egyszerre megtelt füsttel, párával, a málhahordók szaladoztak, az utasok kitódultak a várótermekből, a vonat ajtai dörögve fölcsapódtak és öreg urak, asszonyságok, karcsú kisasszonyok, cifra nyakkendős úrfiak, nagy kosarakat cipelő falusi asszonyok leugráltak vagy leereszkedtek nehézkesen a kocsikból. Maczkó úrnak tetszett ez a zaj és úgy elbámult rajta, hogy alig hallotta a kalauz szavát:

— Beszállni, szállni tessék!

Csaknem lekésett a vonatról, mert mikor az utolsó percben föl akart szállni a kocsiba, ijedten tapasztalta, hogy a lépcső nagyon magas, az ajtó pedig nagyon szűk az ő nehéz testének. Szerencsére, ott termett a kalauz és egy kis munkával betuszkolta a kocsiba.

— Köszönöm, földi, — mormogta Maczkó úr és megkínálta a kalauzt egy szivarral.

Az ajtó becsapódott. Odakinn pedig felhangzott a barátságos kalauz ajkán harsányan:

— Mehet!

A vonat megindult. Maczkó úr kényelmesen végigheverészett a bőrrel bevont, duzzadó ülésen.

A kocsirekeszben kívülről még egy asszony és

egy kis fiú ült. Az útitársak egy kicsit meg voltak lepette, mikor a furcsa vendég belépett.

— Jaj, mama, nézze, milyen fekete képe van ennek az úrnak! — susogta a fiúcska az anyja fülébe, félénken.

Az asszony s kezébe vette a feketeszáru szemüveget s azon át megnézte a jövevényt.

— Ne félj fiacskám, — szólt a gyermekhez, — csak azért olyan fekete a képe, mert nem szokott mos-

dani. A te arcod is ilyen lesz, ha nem mosdol meg jól minden reggel.

(Mi azonban, ugyebár, kis olvasóim, már tudjuk, miért volt olyan fekete Maczkó úr arca? De az úrnő még nem tudhatta, mikor olyan fényes, magas kalap volt a fején.)

Maczkó úr ezalatt nagyon nehéznek találta a esizmáját. Kapta magát, levetette. A kis fiú megint odasúgott a mamájának:

— Nézze, mamácskám, milyen nagy körme van ennek az úrnak.

— Ne félj, fiacskám, — szólt a mama békítően — azért olyan nagy a körme, mert engedetlen, rossz gyermek volt kis korában s hozzá szokott a hanyagsághoz.

(Mi azonban tudjuk, ugy-e bár kis olvasóim,

miért volt olyan nagy körme Maczkó úrnak? De azt az asszonyosság nem tudhatta, mikor olyan fényes angol lakksizmája volt neki.)

De azért az úrnő még sem volt egészen bizonyos abban, mi fajta ez a különös útitárs? Megszólította tehát:

— Nem szerecsen uraságod?

— Köszönöm szíves kérdését, — felelt Maczkó úr, — bizony nem. Én itt születtem szép Magyarországon.

— Csakugyan? Nem látszik meg rajta.

— Pedig nagyon régi családból származom. Őseim már Árpád vezérrel is jó ismeretségben voltak.

— Ne mondja!

— Igenis, kérem. Egyik dicső ősöm Árpád vezérnek a saját medvebőrét ajándékozta kacagánynak.

— És miféle család az, ha szabad kérdenem?

— A tekintetes, nemes, nemzeti, vitézlő és táncoló Maczkó-család.

— Hát iskolába járt-e uraságod?

— Hogyne! Még pedig tánciskolába!

— És kik voltak tanítói?

— Szüleim oláh tanítókat tartottak. Kitünően értenek a tanításhoz.

— De, úgy látszik, illemtanra még sem tanították.

— Engedelmet kérek, az illemtan volt a főtananyag. Én mindig kitünőt kaptam belőle.

— Már pedig, ha csak egy kicsit ismerné az illemtant, tudná, hogy nők jelenlétében nem szabad levetni a csizmát.

Maczkó úr elcsodálkozott.

— Azt nem tudtam, — felelt. — A mi tanítóink a táncóra alatt mindig levettették velünk a csizmát.

Maczkó úr, mint gavallér, nem habozott tovább, hanem engedelmet kért a neveletlenségért és felhúzta a csizmákat. Sőt, hogy a haragos asszonyságot még jobban kibékítse, kinyitotta a táskáját, kivette belőle a pompás mézet, amit a méhecskék pakoltak be gazdájuknak útravalóra és nyájasan dirmegve, dörögve, megkínálta vele a fiúcskát.

Nagyon ízlett a gyermeknek. Nem is félt többet Maczkó bácsitól.

Ezalatt bejött a kalauz, hogy a jegyeket átlyukassza. Maczkó úr is átadta a maga jegyét, de e közben jól megnézte a kalauzt.

— Olyan ismerősnek tetszik a maga arca! — mondotta elgondolkozva.

— Nekem is az uraságodé, — felelt a kalauz.

— Nem Máramarosmegyébe való? — folytatta a kérdezősködést Maczkó úr.

— De igenis, odavaló vagyok.

— Hiszen akkor földik vagyunk. Én is ott születtem. Ugy-e, a ruszka-polyánai csősz fia?

— Igenis, annak a fia vagyok.

— Örvendek a szerencsének, kalauz úr. Ismertem az apját. Az egész családom ismerte. Nagyon derék, becsületes ember volt, Isten nyugosztalja.

(Azt azonban bölcsen elhallgatta Maczkó bácsi, miből állott az ismeretség. Nem másból, mint hogy a csősz néha puskával megkergette őket, mikor a gyümölcsfákat mentek megdézsmálni.)

Maczkó úr kedves földijét mindjárt megkínálta a butykosából, amiben finom tölgyfapalinka volt; hű kis cselédei, a pillangók csorgatták a tölgyfa derekából

gyöngyvirágpoharakba, azután liliomkelyhekbe gyűjtötték és hangyákkal bevontatták az urasági udvarba.

— Isten éltesse a tekintetes Maczkó-családot! — szólt a kalauz, fölemelve az üveget.

— Hasonlóképpen kívánom kalauz barátomnak és kedves családjának! — köszöntötte vissza Maczkó úr.

— Ejnye, be jó ital! — mondá a kalauz, visszadva az üveget és sipkáját megemelve Maczkó úr és az egész társaság előtt, távozott.

Maczkó úr igen jól érezte magát. Kinézett az ablakon és gyönyörködött a szép tájékon, csak azon csodálkozott, hogy a hegyek, völgyek mind futnak a vasút mellett.

A vonat pedig mintha egy helyen állna. Holott tudvalevő, hogy ezt a tüneményt csak a szem csalódása okozza.

Egyszer meg is szólalt Maczkó úr:

— Ejnye, be szép torony az a fényes fedelű! Kár, hogy olyan nagyon szalad. Ugyancsak gyorsan kell szedni a lábát annak, aki templomba akar menni, hogy utolérje.

Az utitársnő kacagott.

— Jaj, Maczkó úr, — szólt, — nem a torony fut, hanem mi!

Egyszer egy nagy állomáshoz értek. Az asszonyság megszólította az ablakon kinéző Maczkó urat:

— Micsoda városnál vagyunk? Nézze csak meg, Maczkó úr, a táblát!

— „Étterem“ városnál, — felelt Maczkó úr szolgálatkészen.

Erre már a fiúcska is föl kacagott ezüstcsengésű hangon. De nagy buksi ez a Maczkó bácsi! Még azt se

tudja, hogy az „étterem“ feliratu tábla nem a várost jelzi, hanem az állomás ebédlőjét.

Maczkó úr bosszankodott, hogy az oláh tanítók olyan hiányos nevelésben részesítették, de csakhamar elfelejtette ezt a kis felsülést, amint a gyönyörű vidéken jártatta szemét. Jöttek zúgó erdők, mormogó tölgyfarengetegek, égbetörő sötétzöld fenyvesek, zizegő nyárfaligetek. „Óh be pompás méh-oduk!“ — sóhajtott, amint elfutott a vonat mellett egy vén fa. Jöttek nevető, illatozó gyümölcsösök. „Cupp, cupp“ — csettentett nyelvével Isten pirosló adományai felé Maczkó úr. Felhőkbe emelte hótól ezüst fejét egy óriási hegy-csúcs: „Ott volna jó majálisozni!“ — dörmögte Maczkó úr. A kék patakok víg moraja, a madarak csi-csergése, a vonat zakatolása, egy-egy vasúti őrháznál a méhek rajzása Maczkó urat kellemes álomba ringatták. Szempillái megnehezültek. Elaludt.

Gyönyörű álma volt. Haza álmodta magát a mármarosi hegyekbe, ahol mint csinos kis medvebocs oly kedves napokat töltött. Látja álmában édesapját, a boldogult öreg Maczkó urat, amint mondja neki:

— No te kis bocs, ha fel tudsz szaladni tíz perc alatt erre a hegyre, kapsz egy szép ezüstkarikát az orrodra!

Hallja álmában szegény édesanyja aggodalmas, hízeglő dörmögését:

— Jaj, kedves kis bocsuskám, vigyázz magadra, tüske ne menjen a lábadba!

Ő meg, a kis bocs, úgy futott föl a hegyre, mint a kilőtt puskagolyó. Látja hugoeskáját, az aranyos kis medvét, aki olyan szépen tudott táncolni, hogy a madarak is odaszálltak a fákra és azt mondták:

— Csip, csup, csip, csup ... hogy volt, hogy volt!
Még egyszer, kisasszonyka!

Látja pajtásait, az erdőbeli többi kis medvét, amint hazajönnek, rózsaszín nyelvükkel barátságosan nyalogatják a füleit és játszani hívják. Elhatározták, hogy „vadászosdit“ játszanak. Ő a medve, a többi a vadász. Hajrá, futnak, szaladnak. Hegynek föl, völgynek le, kiszáradt patakmederben, gubancos bozóton át . . . Ő mindenütt elől. A vadászok utána. Hallja lármájukat, lihegésüket. Szép barna bundája már tele van bozángcsal, tövissel. Tudja Isten, mióta loholnak már így, talán egy órája, talán két órája . . . egyszerre észreveszi, hogy az egyik vadász lihegése már nagyon közel hallatszik. Hátratekint. Egy kis morcosos fej már egészen mögötte barnállik. Megfeszíti erejét. De hasztalan fut. Az üldöző beéri. Már megragadja fülét ... már hallja a diadalmas kiáltást:

. . . Budapest, tessék kiszállni!

Maczkó úr fölébredt, megdörzsölte a szemét és szétnézett. Nini, hisz nincs a mármarosai erdőben, nincsenek mögötte a kis mackó-cimborák, nem a vadász hangja hallatszik, hanem a kalauzé:

— Budapest! Kiszállni!

Megérkeztek volna már? Csakugyan, hisz már az utitársak is szállnak kifelé. Maczkó úr elbúcsúzott tőlük és kilépett maga is a vasúti kocsiból:

— Üdvözöllek, Budapest városa!

Néhány málhahordó mindjárt körülfogta.

— Nagyságos úr, hol van a podgyásza?

— Ott van a kocsiban, csak hozzák utánam, — felelt Maczkó úr kilépve.

Amit látott elkápráztatta. Este volt már és mégis

nappali világosság ragyogott körülötte. Fényes, nagy helyiségben találta magát, mely teremnek is, utcának is látszott. Üvegfedele volt, aszfalt-burkolata. Nagy tej-fehérszínű lámpák ragyogtak mindenütt, mint egy-egy nap vagy hold. Aztán micsoda tolongás volt, ezer ember is futkosott össze-vissza a vonat körül, Maczkó urat is majdnem elsodorták, pedig ő, hál' Istennek, jól meg van teremtvé. A kijáratnál egész sereg pirossipkás ember állott. Maczkó úrnak nagyon megtetszettek.

— Miféle katonák maguk? — kérdezte az egyiktől.

— Mi, kérem alássan, málhahordó katonák vagyunk, — felelt a megszólított. — Tetszik táskát, ládát vitetni valahova?

Odakünn pedig tíz bérkocsis is zsvajgott eléje:

— Tessék felülni, nagyságos úr!

Maczkó úr beült a kocsiba, a podgyászt a kocsihoz rakatta s kiadta a rendeletet neki, hogy egy vendégfogadóba hajtson.

Megérkeztek. Jött bolyhos süvegét emelve a portás, a nagyszakállu:

— Jó estét kívánok a nagyságos úrnak! Tessék betérni ebbe a ragyogó fogadóba.

Jött hajlongva, bókolva a pincér, a fecskeszárnyú.

— Hozta Isten a nagyságos urat! Tessék belépni ebbe a csillogó, villogó, aranyos szobába.

Jött frissen perdülve a sarkán a szobalány, a búbos főkötőjü:

— Itt van a kristálytisztá, jéghideg víz! Tessék levetni a csizmáját, olyan fényesre pucoválok, hogy a napsugár is hanyatt esik rajta.

Maczkó úr abban a ragyogó fogadóban, abban a csillogó, villogó, aranyos szobában úgy érezte magát, mint a kiskirály. Hajh, de jól esett a vacsora, hajh, be édes volt a szunnyadás a meleg ágyban!

Reggel már bókolt Maczkó úr előtt a pincér, a fecskeszárnyú:

— Rendel valamit uraságod?

— Azt szeretném tudni, mi látni és hallani való van a fővárosban?

— Kérem, kérem, van itt minden, ami szemnek, szájnak, fülnek kellemes. Ma igen szép beszédeket fognak mondani a képviselőházban.

— Ne, oda elmegyek. Majd segítek én is beszélni. Van ám nekem ahhoz szép hangom!

— Azután el lehet menni a múzeumba, színházba. A cirkuszban egy elefántot mutogatnak, amint vacsorál.

— Ezt is megnézzük. Majd segíték neki vacsorálni. Van ám nekem ahhoz jó fogam!

— Az állatkertben szebbnél szebb ritka állatok láthatók.

— Medve is van benne?

— Igen is, van.

— Majd elmegyek látogatóba a komához.

Ámde Maczkó úr tervez, Isten végez.

Maczkó úr elhatározta, hogy egy sétán megtekinti a fővárost. Kalapját félrecsapva, mellét kidülesztve, mancsát zsebébe dugva, sétált végig az utcákon, olyan kevélyen, mint egy generális. Nagyon tetszett neki minden. A fényes paloták, amelyek olyanok, mintha cukorból készültek volna; a sok furesa kocsí, amelyek vas-síneken futottak; az egyiket ló húzta, a másikat semmi

sem húzta, mégis szaladt. Csak a sűrű járó-kelőkkal gyűlt meg a baja, mert hol egy úri nő ruháját taposta le, hol pedig egy gavallér lábára hágott.

Egyszer Maczkó úr egy kirakathoz ért. Nagy üvegtábla mögött szépen fölvirágozott sonka, kolbász és egyéb húsnemű piroslott. Maczkó úr megállt.

— Ejnye, be gyönyörű kiállítás! — dörmögte kedvtelten.

A sonka, a finom illatu, oly szépen mosolygott rája, a kolbász, a debreceni, úgy csavargatta az orrát, hogy a szeme-szája rajt' veszett a kirakaton. Egyszerre elvesztette egyensúlyát s — rippsz, rappsz, egész teste nagyságával belezuhant a kirakatba.

Nagy recsegés hallatszott, az üvegtábla darabokra tört, Maczkó úr füle zúgott, szeme vérbe borult.

— Maczkó bácsi, ebből baj lesz! — zizegték szomorúan az üvegdarabok.

— No, tekintetes úr, lesz hadd el hadd! — kacagtak a ház erkélyéről a verebek.

Egy kis inasgyerek pedig, aki szintén ott ácsorgott, meglóbálván a kezében tartott cipőket, vihogva futott el mellőle.

— Alászolgája, nagyságos úr!

Amint Maczkó úr körültekintett, hát látja, hogy jön ám feléje a rendőr.

Fényes pléh-gallér volt a mellén, forgó a kalapján, kard az oldalán. A pléh-gallér csillogott, a forgó lobogott, a kard ragyogott. Meg is ijedt Maczkó úr.

— Jaj, árva fejemnek, — gondolta magában, — börtönbe visznek, rabságra vetnek! Többet talán ki se eresztenek.

A rendőr már csaknem közelébe ért.

— Szégyen a futás, de hasznos, — gondolta Maczkó úr és — iszkri — neki iramodott, amerre tágasabb. Még a kalapja is lemaradt, úgy szaladt.

A rendőr utána.

— A törvény nevében, megállj! — kiáltott a lobogós forgójú, fényes kardú rendőr.

Maczkó azonban nem állt meg. Az emberek összefutottak, elől is, hátul is üzték, kergették. Maczkó úr

már az utca végén szaladt és egyszerre egy villamos vasúti póznához ért.

Nem sokat gondolkozott, hanem egy perc alatt fölmászott a pózna tetejére. Igen jeles tornász volt ő kegyelme, meg kell adni.

A póznáról lenézett a földre.

Nagy csoport állt már odalenn. Urak, úrfiak, aszszonyságok és kisasszonyok, iskolás fiúk és vargainasok. De ott volt a lobogós forgójú, fényes kardú rendőr is.

— Gyere le, barátom! — kiáltott föl Maczkóhoz.

— Minek menjek le?

— Mert rendnek muszáj lenni Budapesten!

Maczkó úr nem mozdult. A tömeg is hívta, csalogatta.

— Köszönöm szíves hívásukat, uraim és hölgyeim, — mondá Maczkó, — de nem fogadhatom el. Nagyon jól érzem magamat ide fönt, itt friss a levegő és szép a kilátás mindenfelé.

— Gyere le, barátom! — szólt a rendőr ismét. — Kapsz egy szép gyűrűt a kezedre.

— Tudom, tudom, — felelt Maczkó, — vasból lesz, ugy-e?

— Kapsz egy szép palotát, arany a kapuja, ezüst az ágya, liliom a párnája.

— Tudom, tudom, az aranykapu előtt pandur strázsál, az ezüstágyat porkoláb veti, a liliompárnát deresnek hívják.

A rendőr már elvesztette türelmét.

— Hát nem jössz le?

— Nem én.

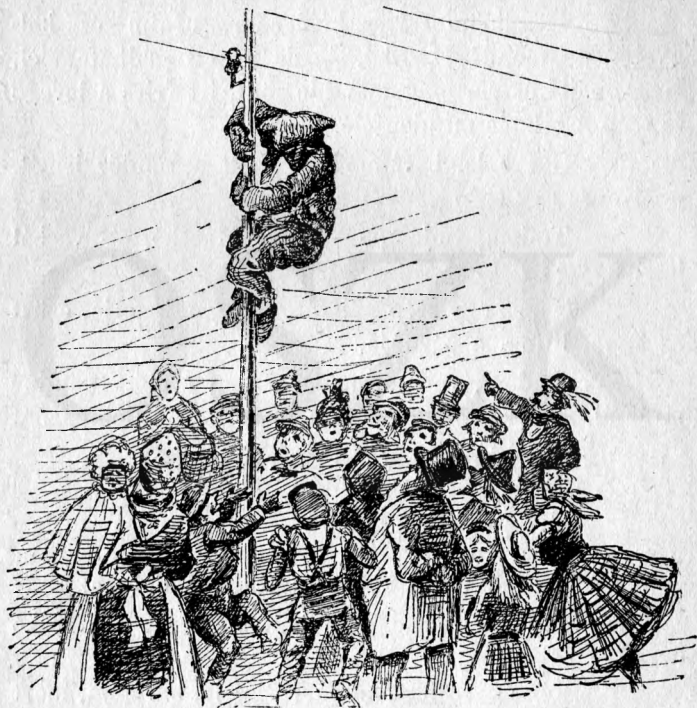
— No hát majd akkor segítünk a dolgon.

A rendőr elővette pisztolyát s fölcéltzott Maczkó úrra.

— Még egyszer mondom, gyere le, barátom, mert lövök!

Maczkó barátunk már erre egy kicsit gondolkozóba esett. Menjek, ne menjek? — töprenkedett. De eszébe jutott, hogy mit szól majd a tekintetes, nemes, nemzeti, vitézlő, táncoló és póznamászó Maczkó-család, ha megtudja, hogy Budapesten őt áristomba csukták?

— Inkább meghalok, minthogy ilyen szégyen es-
sék meg velem hazám szép fővárosában! — mormogta.
Még egyszer körülnézett s elbúcsúzott a világtól.

Isten veletek, szülőföldem bércei, melyeken any-
nyit szaladoztam, Isten veled, te futó patak, mely annyi-
szor oltottad szomjúságomat, Isten veled, öreg odvas
fák, ti susogó, zengő kedves barátaim, kiknek sötét ár-
nyékában annyiszor pihent édesen a szegény halálra

itélt Maczkó! Isten veletek zúgó méheim, duruzsló darazsaim, arany szárnyú lepkéim, akik hasztalan várjátok haza jó gazdátokat! Kocsi, ha zörög, ló, ha nyerit, én hűséges szolgám, kedves öregbéresem, te méhek mintaképe, hasztalan repülsz ki az útszélre: a te jó gazdát, a szerencsétlen Maczkót nem látod soha sem az érkező kocsiban, nem hozzák azt már haza soha prűszkölő, dobogó lovak. A te jó gazdád halálnak halálával fog kimúlni Budapesten egy pózna tetején, talpából kocsonya lesz fiatal korában. Óh énekeljétek el a szomorú eset tanuságául odahaza medvék, méhek, darazsak, erdők, hegyek, völgyek ezt a szomorú nótát: Lám megmondtam Maczkó bácsi, ne menj Budapestre . . .

Ezzel Maczkó úr behunyta a szemét és várta a halált. Várt, várt, de a pisztoly csak nem durrant. Mi történt odalenn?

Hát az történt, hogy egy magas kalapú úr érkezett a csoporthoz.

— Mit bámulnak olyan nagyon? — kérdezte az ácsorgóktól.

— Az az úr ott fönn betört egy kirakatot és fölmászott a póznára, — felelt egy fiúcska. — A rendőr mindjárt lelövi, mert nem akar lejönni.

— Óh, ismerem én jól azt az urat, — mondotta mosolyogva az érkezett. — A tekintetes Maczkó családból való, abból a híres morgó és táncoló családból.

Odament a rendőrhöz, aki már éppen löni akart:

— Jó napot kívánok, tisztelt rendőr úr! — szólt kalapot emelve. — Ne bántsa a bűnöst. Vidéki a szegény, nem tudja, mi a rend a fővárosban, a kárt pedig megfizetem én.

— No jól van, uraságod kedvéért nem bántom,

— mondotta a rendőr s visszadugta a pisztolyt tokjába. Aztán fölkiáltott a pózna lakosához:

— Lejöhetsz már barátom, nem lesz semmi bajod!

Maczkó úr megértette csakhamar, minek köszönheti a szabadulást. Lemászott a póznáról s nagyon hálálkodott pártfogójának.

— Kihez van szerencsém? — kérdezte. — Hadd emlegessék még az unokáim is áldott nevét!

— Én a budapesti cirkusz igazgatója vagyok.

— És mivel hálálhatnám meg jószágát?

— Azzal, hogy föllép az én cirkuszomban. Nem kívánom ám ingyen!

Maczkónak tetszett az ajánlat. Belecsapott az igazgató markába, mindjárt meg is kötötték a kontraktust. Ettől fogva jó dolga volt Maczkó úrnak. Hogy mi-

lyen jó, azt megtudjuk abból a levélből, amelyet a retyezāti bácsinak írt. Ez így hangzott:

„Adassék e levél idősb Maczkó Muki úrnak, a retyezāti öreg tányértalpúnak rokon szeretettel

Retyezáton.

Utolsó posta Vajda-Hunyad.

Szeretett, kedves tányértalpú bátyám!

Bizonyosan csodálkozva csóválja kedves bácsikám drága füleit, látva, hogy Budapestről írok levelet. De nincs máskép. Nem bírtam ellenállni annak a váagnak, hogy meglássam hazám imádott fővárosát s jelenleg itt sétálok és dörmögök szép Budapesten. Első dolgom az volt, hogy elmenjek a Török-patikába, ahol megrendeltem kedves bácsikámnak a kívánt tyúkszemtapaszt. Azóta talán már meg is kapta. Kivánom, hogy jó hasznát vegye becses talpa és fitytyet hányjon ezentúl minden vadásznak.

Nekem jelenleg igen jól megy a sorom. A budapesti cirkuszba szegődtem lovagnak és bár még most csak tanulok, úgy figurázok már a paripa hátán, hogy elállna láttára a szeme, szája, füle az egész szeretett, kedves medve-familiának. Az igazgató úr nagyon szeret. Tejbe-vajba, olvasztott mézbe füröszt, ebéd után aranyruhas inas hozza a fekete kávé, meg a csibukot. Mikor pihenőre dülök a selyem kanapén, egy szobalány pávatollal legyezi az orromat, egy kis szerecsen fiú pedig a talpamat vakarja. Első fölléptem jövő vasárnap lesz, amikorra egész Budapest a cirkuszba készül. Jaj de szeretném, ha szeretett, kedves tányértalpú bácsikám és tányértalpú nénikém is eljönnének. Arany pohárból itatnám, ezüst tányérból etetném, rózsaagyban hálatsnám, nénikémnek vennék egy gyé-

mántos karikát a drágalátos orrába és örömben minden órában eljárnam a medve-csárdást.

De zárom leveletem, mert a retyezati posta már indul. Remélem, hogy bácsiéknál mindnyájan egészségesen morognak. Öcséimet csókoltatom, nagyon örvendek, hogy oly szépen énekelnek és táncolnak, küldök is nekik egy kis budapesti fekete cukrot. Kivánok kedves bátyámnak és az egész jótorkú, barnabundájú rokonságnak friss mézzel, piros gyümölcs-csel, jó maggal teljes esztendőt és ezzel vagyok Budapest városában kedves bácsikámnak és kedves néni-kémnek áldott talpát csókolva,

szerető öcsce

ifju Maczkó Muki,
a budapesti tányértalpú lovag.“

Budapesten az összes utcasarkokon a következő falragaszt lehetett olvasni:

Maczkó föllépte.

Ezennel értesítjük a tisztelt című közönséget, hogy a budapesti cirkuszban vasárnap föllép a híres, nevezetes

Maczkó

aki úgy lovagol, mint egy huszár, úgy megáll a nyargaló paripa hátán, mint egy kötél táncos a kifeszített kötélen; és akkorákat ugrik rajta, mint egy szöcske; de nem pottyan ám le róla száz aranyért se.

Ilyen kitűnő művész-bűvész, ilyen jeles ugribugri, ilyen nyalka dirmegő-dörmögő lovag még nem

lépett föl sem Budapesten, se Bécsben, se Párisban, de talán Bergengóciában sem.

Ilyen ügyes tányértalpú lovagot még nem láttak se grófok, se bárók, se a nagyapók, se a nagyanyók, se a bácsik, se a nénik, se apa, se anya, se Pista, Laci, Margit, Ilus, de még a nagykalapú drótos tótok sem, pedig azok mindig utaznak a világban. Azért tehát, aki gyönyörködni akar a híres, nevezetes

Maczkó

művészetében, jőjjön el vasárnap este a cirkuszba és akár öreg, akár gyerek, soha sem fogja elfelejteni, amit látott.

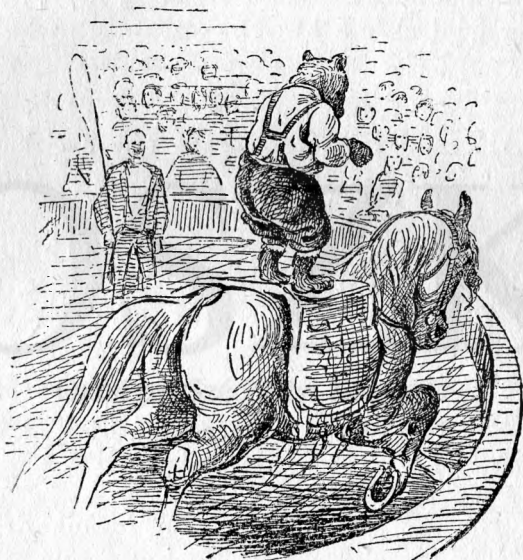
Volt is ám tolongás vasárnap este a cirkusz pénztáránál. Jöttek a grófok, bárók üveges batáron; jöttek a hófehér hajú nagyapók a virgonc kis unokákkal; jöttek a nagybajuszú bácsik Pistával, Lacival; jöttek az aranyos nénik Margittal, Ilussal; aztán a papák, mámak egy regiment fiúval, leánnyal; de még a nagykalapú drótos tótok is megálltak egy napra Budapesten és azt mondták egymásnak:

— Hopsza, Janó, máma nem fogunk drótozni, fótozni, hanem elmegyünk Maczkó úrfit nézni!

Hát még odabenn a cirkuszban, ott volt ám valami! Aranyos páholyokban aranyos ruhás urak, dámák ültek, a kezükben gyöngyházás színházi messzelátóval, a padokban száz meg száz fiú, leány, kezükben süteménnyel, narancssal, a karzaton huszárok, kardosak, bakák, csákósak, meg a nagykalapú drótos tótok. Anynyian voltak a cirkuszban, mint hab a tengerben, mint levél a fán, mint mákszem egy zsák mákban. És

ez a sok ember mind a híres, nevezetes Maczkót akarta látni, akiről a hír azt trombitálja, hogy úgy lovagol, mint a huszár, úgy áll a ló hátán, mint a köteltáncos és akkorákat ugrik, mint a szöcske!

Egyszerre megszólal a katona-banda és — csin,

csin, bum, bum! — az igazgató úrral karonfogva besétál a cirkuszba Maczkó úr.

Alig lehetett ráismerni Maczkó tekintetes úrra, úgy ki volt csípve. Hófehér selyeming fénylett a mellén aranyos sujtásokkal, fekete bársonynadrág a lábán ezüstös csipkével, rózsabokréta virított a mellén, — hát még a nadrágtartója, az volt ám szép! Nézzétek csak

meg, kis olvasóim, a képünket! Úgy-e, gyönyörű lovag ez a Maczkó úr?

Az igazgató bemutatta a közönségnek a dirmegő-dörmögő művész-bűvész urat, Maczkó pedig illedelmesen minden oldalra meghajtotta magát:

— Brum, brum, alázatos szolgája, tisztelt budapesti közönség!

— Alá'szolgája, Maczkó úr! — integettek vissza a grófok meg a bárók, a hófehér hajú nagyapók, a virgonc unokák, a nagybajuszú bácsik, az aranyos nénik, apa, anya, Pista, Laci, Margit, Ilus, a huszárok, a bakák, meg a drótos tótok.

Most újra megszólalt a zene és kényesen, begyeesen táncolva belejött egy gyönyörű paripa. Almás-szürke volt a szőre, lengő ezüst a sörénye, arany a kantárja, bársúly a nyerge, a füle mellett pedig nemzeti színű pántlika libegett. A paripa egyenesen Maczkó úr elébe táncolt és térdre ereszkedett előtte, a hátát szépen meghajtva:

— Brum, brum, mit kívánsz, kedves lovacsám?

— Nyehehe, nyehehe, ülj föl, kedves gazdám!

Maczkó úr tányértalpaival olyan ügyesen lépett az okos paripa hátára, mint egy huszár. A paripa pedig szépen fölemelkedett, először a két első lábával, aztán a derekával s egyszerre csak ott állt egyenesen, mint a cövek, a hátán pedig Maczkó úr szintén álló állapotban, akár a köteltáncos.

— Brum, brum, brum, hallod-e lovacsám?

— Nyehehe, nyehehe, mit kívánsz, kedves gazdám?

— Brum, brum, brum, táncoljunk egy kicsit, kedves lovacsám!

A paripa elkezdett táncolni, Maczkó úr jobbra hajlott, balra hajlott, de azért gyönyörűen megállott a ló hátán.

— Nyehehe, nyehehe, hallod-e jó gazdám?

— Brum, brum, brum, mit kívánsz lovacsám?

— Nyehehe, nyehehe, sétálj egy kicsit a hátamon, jó gazdám!

Maczkó úr óvatosan előre lépegetett a ló hátán egész a nyakáig, aztán hátrafelé lépegetett a farkáig. Még csak meg se biccent.

— Brum, brum, brum, hallod-e lovacsám?

— Nyehehe, nyehehe, mit kívánsz jó gazdám?

— Brum, brum, brum, nyargaljunk egy kicsit lovacsám!

A paripa nekiiramodott és mint a szél, úgy vágatott a körben. A híres, nevezetes művész-bűvész pedig meg se mozdult a hátán, le nem pottyant volna róla száz aranyért.

De bezzeg bámulták is a grófok, meg a bárók és azt mondták „áh, áh!“ Csodálkoztak a fehérhajú nagypók és azt mondták „ej, ej!“ Ujjongtak a virgona kis unokák és azt mondták „hopp, hopp!“ Rázták a fejüket a nagybajuszú bácsik és azt mondták „nagyszerű!“ Elismerőleg bólogatták a fejüket az aranyos nénik és azt mondták „jaj, csak ki ne törje a nyakát!“ Álmélkodtak Pista, Laci, Margit, Ilus és azt mondták „juj, juj!“ Kimeresztették szemüket a nagykalapú tótok és nem szóltak semmit, mert nyitva maradt a szájuk a nagy csodálkozástól.

— Nyehehe, nyehehe, hallod-e jó gazdám?

— Brum, brum, brum, mit kívánsz lovacsám?

— Nyehehe, nyehehe, ugorjunk egy kicsit, kedves gazdám!

— Brum, brum, brum, azonnal, lovacsám!

Maczkó úr erre nagyot ugrott a ló hátán, akkorát, mint egy szöcske. De akár mekkorát ugrott, olyan gyöngyön visszatoppant a nyeregbe, mint a parancsolat. A másik pillanatban már megint ott állt a vágató ló hátán és megint ugrott, másodszor is, harmadszor is, negyedszer is. De a híres, nevezetes ugri-bugri mindig a talpára esett vissza, le nem pottyant volna a ló hátáról száz aranyért.

A színpadi szolgák most az igazgató intésére nagy kerek abroncsokat hoztak be, melyek piros és kék selyempapírral voltak beragasztva. A szolgák a körbenfutó kerítésre álltak és a tányértalpú lovag elé tartották az abroncsokat.

— Nyehehe, nyehehe, hallod-e jó gazdám?

— Brum, brum, brum, mit kívánsz lovacsám?

— Nyehehe, nyehehe, ugorjunk át az abroncsokon, jó gazdám!

— Brum, brum, brum, azonnal lovacsám.

Maczkó úr éppen odaért az első abroncshoz. Bátoran nekiugrott, átszakította a selyempapirost és az abroncsra átszökve, a másik oldalon szerencsésen visszahullott a ló hátára. Aztán megint ugrott, megint átszakította a papirost és az abroncsra keresztül ismét a ló hátára toppant. Aztán egyszerre két abroncsra, három abroncsra is átszökött, átrepült, mint a labda, mint a madár, mint a szöcske, mint a lepke . . .

A grófok meg a bárók tapsoltak, a hófehér hajú nagyapók mosolyogtak, a virgonc kis unokák sikongattak, a nagybajuszú bácsik kacagtak, Pista, Laci éljen-

zett, az aranyos nénikék könnyeztek, Margit, Ilus virágot, cukrot dobált, apa, anya nevetett, a regement fiú, leány „hogyan volt”-ot kiáltott, a huszárok a sarkantyút pöngették, a bakák szalutáltak, a nagykalapú tótok pedig a levegőbe dobálták örömeikben a kalapot.

— Brum, brum, brum, mit kívánsz lovacsám?

— Nyehhehe, nyehhehe, mit kívánsz jó gazdám?

— Brum, brum, brum, köszönjük, bókoljunk a közönségnek, lovacsám!

— Nyehhehe, nyehhehe, azonnal, jó gazdám!

A paripa első lábaival térdre ereszkedett, Maczkó úr pedig meghajtotta magát jobbra is, balra is, hátra is a közönség előtt.

— Brum, brum, brum, köszönöm a tapsot, virágot, tisztelt című közönség!

Aztán felsóhajtott:

— Hej, ha azt látná a retyezáti nagybácsi meg a nagynéni!

. . . Bezzeg aranyos álmai voltak éjszaka erre a nagy diadalra Maczkó úrnak! Reggelre jókedvűen dörögve ébredt föl, vígan szürcsölte a jóízű kávé, amit a szobalány vitt be, nagyokat füstölt a hosszúszerű csibukból, amelyet a kis szerezsen inas tömött meg a számára s olvasta az ujságot, amit a cifraruhás komornyik nyújtott át illegve-billegve neki.

Hát, amint olvassa, egyszer csak egy olyan cikk akadt a szemébe, ami róla, a híres, nevezetes Maczkóról, a budapesti tányértalpú lovagról szólt. Az ujságíró nagyon megdicsérte az ő tegnapi játékát, ami persze nagyon tetszett Maczkó úrnak.

Az ujságot mindjárt borítékba tette és elküldte a postán a retyezáti nagybácsinak.

— Annak az ujságírónak pedig, aki ezt a cikket írta, küldök egy kis finom mézet, amint haza érek, — gondolta magában Maczkó úr.

Haj, de nem egyhamar jutott haza. Maczkó urat megszerette a cirkusz, az egész közönség. Maczkó úr viszont a cirkuszt, a közönséget, a szép almásszürke paripát, a tapsot, a virágot kedvelte meg nagyon. Így tehát múlt az idő, már a szerződés is lejáratban volt, de Maczkó úr nem gondolt a hazamenetelre.

Meglátogatta medve komát is az állatkertben. Mikor bement a kapun, a jegyszedőtől megkérdezte:

— Itthon van kérem, a medve koma?

— Nem szokott az innen kisétálni, — felelt mosolyogva a jegyszedő.

— Úgy? Nagy kár! De beszélni lehet vele?

— Hogyne, különösen morogni!

— Hát akkor jelentse be neki, hogy vendége érkezett.

— Kihez van szerencsém?

— Én Maczkó vagyok.

— A híres nevezetes dirmegő-dörmögő lovag? — kérdezte a jegyszedő.

— Úgy van, az vagyok.

A jegyszedő levette a sipkáját, meghajolt és ezt mondotta:

— Alázatos szolgálja, tekintetes Maczkó úr! Hozta Isten nálunk!

Maczkó úrnak nagyon tetszett a jegyszedő hódolata, barátságosan megveregette a vállát, aztán így szólt:

— Bizony én vagyok Maczkó lovag, az arcképem is megjelent már *Az Én Ujságom* című lapban . . . Nem látta jegyszedő úr?

— Még nem.

— Kár, mert igen szép kép. Véletlenül nálam is van az a képes lap, megnézheti.

Ezzel Maczkó úr kihúzta a kabátja zsebéből a lapot s megmutatta a jegyszedőnek. Csakugyan azon pompázott a nevezetes ugri-bugri lovag, amint ló hátán áll. A jegyszedő megbámulta a képet, aztán visszaadta.

— Ha a medve komával kíván beszélni, — szolt — csak menjen egyenesen előre, megtalálja a ketrecben egész tisztelt családjával.

Maczkó úr zsebetette a lapot és megindult a ketrec felé, ahol egész csapat kíváncsi álldogált. Az öreg medve koma, amint meglátta a jövevényt, örvendezve fölkiáltott:

— Nini, hiszen ez az ifjú Maczkó Muki Máramarosmegyéből! Hát téged mi szél hoz erre, pajtás?

— Azért jöttem, hogy téged meglátogassalak.

— Hozott Isten, cimbora! De bocsáss meg, hogy nem nyitok ajtót, éppen ma elromlott a zár.

A medve koma röstelte megvallani, hogy azért nem bocsáthatja be a ketrecbe vendégét, mert az mindig zárva van.

— Nem tesz semmit, cimbora! — felelt Maczkó. — Majd elbeszélgetünk a rácsnál.

A medve koma erre kinyújtotta a mancsát a cimborának és paroláztak. Odament a rácsához a medve-asszony is a medve-fiúkkal. Medve-asszony is pukkedlit csinált a vendég előtt, a medve-fiúk pacsit adtak neki.

— Hogy érzitek magatokat, te és becses családod, Budapest fővárosában? — kezdett a társalgásba Maczkó.

— Hát csak megvolnánk valahogy, — felelt a medve koma. — De azért mégis jobban érezném magamat a vadméhes erdőben.

— Jobban bizony a hűvös barlangban! — közbeszólt medve-anyó.

— Hát még a gyümölcsösben! — kotyogtak a medvebocsok.

A többi állat is megszólalt. A jegesmedve ezt mormogta: „Nem adom a jégmezőt Budapest városáért!“ Az oroszlán ezt bömbölte: „A világon a leggyönyörűbb a puszt!“ A sas ezt víjjogta: „A legszebb a szabadság!“

Ezután a medve koma kérdezősködött:

— Hát te cimbora, mit csinálsz itt Budapest fővárosában?

— A cirkuszban lovagolok, — felelt Maczkó úr.

— No, ez igen szép foglalkozás! — mondták a medvék.

— Meghiszem azt! — dicsekedett Maczkó úr. — *Az Én Ujságom* című képes lapban már az arcképem is benne volt, még pedig lóháton. Nem láttad cimbora?

— Nem láttam, — sajnálkozott a medve koma.

— *Véletlenül* éppen nálam van az a lap... tessék, nézd meg!

Maczkó úr átadta a lapot s a medvecsalád megnézte a képet. Nagyon megtetszett mindnyájának. Az öreg medve azt mondta: „Kitünő arckép.“ Medve aszszonyság ezt: „Ej be nyalka lovag!“ A medve-fiúk: „Hopp, hopp, Maczkó bácsi!“ Átküldték az ujságot a jegesmedvének is, hadd nézze meg. Irigykedett is az eleget.

Még egy darabig beszélgettek, aztán Maczkó úr

ajánlta magát. Itt volt az ideje, hogy a cirkuszbba menjen. Mikor eltávozott, az állatok mind elkezdtek siralmasan énekelni. A jegesmedve énekelt a fényes jégmezőkről, az oroszlán a végtelen pusztáról, a sas a szabadságról s a medvecsalád a vadméhes erdőről, sötét barlangról, mosolygó gyümölcsösről.

Ezóta Maczkó úrnak mindig a fülébe zúgott ez a nóta.

Egyszer, amint a kanapén heverészett otthon, valaki elkezdett kopogni, zümmögni, az ablaknál:

— Züm, züm, züm, bocsáss be, jó gazdám!

Maczkó úr föltekint, hát egy kis sárga szelíd méhecske zörgött alázatosan az üvegtáblán. Maczkó úr bebocsátotta:

— Mit kívánsz, kis szolgám?

A méhecske rászállt a kanapé támlájára, leeresztette szárnyait, mert nagyon el volt fáradva és szemecskéivel oly okosan, oly kedvesen nézett Maczkó úrra:

— Követségben jövök a tekintetes úrhoz, hazulról. Azt üzenik a méhek, tesszen már hazajönni, mert megsavanyodik a méz.

— Majd hazamegyek, méhecském, még csak egy hétig maradok a fővárosban.

— Igenis, züm, züm, züm.

A méhecske fölszállt a levegőbe s elrepült az üzenettel hegyeken, völgyeken át Maczkó úr elhagyott birodalma felé.

De alig távozott el a méhecske, már megint kopogtattak, duruzsoltak az ablaknál:

— Züm, züm, züm, bocsáss be, jó gazdám!

Maczkó úr föltekintett, hát egy kis barna erdei méh zörgött szerényen az üvegtáblán.

— Mit kívánsz, kis szolgám?

A méh odaszállt az asztalra, leguggolt a sima lapjára, mert nagyon fáradt volt szegény s onnan zümmögött föl Maczkó úrhoz:

— Azt üzeni a hű öreg béres, tesszen már hazajönni, mert nagyon búsul azon, hogy a tekintetes úr megfélelkezett szorgalmas kis szolgáliról, odvas fáiról, kedves kerek erdejéről. Pedig nemsokára már lehull a lomb!

— Hazamegyek, haza én, kis méhecském! Még csak három napig maradok a fővárosban.

— Igen is, züm, züm, züm.

A kis méh kifeszítette szárnyait s elszálla az üzenettel, erdő, mező, folyó, patak fölött Maczkó úr birodalma felé.

Alig távozott el a kis barna méh, megint kopogtattak az ablakon:

— Lep, lep, lep, bocsáss be jó gazdám!

Maczkó úr föltekintett, hát egy aranyos pillangó verdeste szárnyaival az üvegtáblát.

— Mit kívánsz, szép cselédem?

Az aranyszárnyú pillangó odaszállt egyenesen Maczkó úr vállára s onnan csevegett a fülébe édesen, andalítón:

— Követségben jövök a pillangóktól. Azt üzenik, jöjjön már haza a tekintetes úr, mert mind elromlik a gyümölcs a kamrában, minket pedig nem lát többet.

— Megyek, megyek, én kedves pillangóm! Még csak egy napig maradok a fővárosban.

— Igenis, lep, lep, lep.

Az aranyszárnyú pillangó fölszállt Maczkó úr válláról a légbe és elröppent sebesen az üzenettel her-

vadó virágok, sárguló fák, álmodozó berkek fölött, Maczkó úr elhagyott birodalma felé.

Maczkó úr elgondolkozott a hű kis méhekről, szorgalmas cselédeiről, az aranyos pillangókról, a vén odvas fákról, a zöld gyümölcsösökről, a sötétlő kerek erdőkről, a zúgó patakokról és nagy honvágy lepte meg. Minthogy a szerződés is lejárt, nyakába kanyarította az utitáskát s odaállt az igazgató elé:

— Isten áldja meg, igazgató úr, én már hazamegyek!

Az igazgató tartóztatta.

— Maradjon nálunk, Maczkó úr, olyan dolga lesz, mint a kiskirálynak! Jövő esztendőben már házat vehet magának Budapesten.

— Köszönöm szíves jóságát, igazgató úr, de nem maradhatok, várnak otthon a kis cselédeim.

Mikor az igazgató látta, hogy nem tartóztathatja, szomorúan kifizette Maczkó úr bérét s elbúcsúzott tőle. Megígérték, hogy meglátogatják egymást. Maczkó úr is

búcsút vett a cirkusz népétől, meg az almásszürke pap-
ripától:

— Nyehehe, nyehehe, itt hagysz, jó gazdám?

— Brum, brum, brum, el kell mennem, lo-
vacskám!

Az igazgató kikisérté Maczkó urat a vasúthoz, ott
összeölelkeztek, összecsókolództak, aztán Maczkó úr föl-
szállt a vonatra s utazott megint — hazafelé.

Ment a vonat Maczkó úrral. Ősz utóján járt már
az idő. A tájék, a merre a vonat elrobogott, jó részben
levetette szép zöld ruháját. A fák levelei hulltak, hulla-
doztak, a levegőben költöző darvak búcsú-szózatukat
zengték és a vándorló vadludak szomorúan gágogtak:
Isten veled szép Magyarország, Isten veled, szülőföld
— tavaszig.

Maczkó úr is elgondolkozott:

— Hm, közeledik a tél. Itt a téli alvás ideje. Jaj,
be jól esik majd a heverés, a szunnyadás a paplanos
ágyban erre a nagy útra!

Nagyot nyújtózkodott a közelgő tél, pihenés gon-
dolatára, ásított hozzá egy még nagyobb és kiintett a
költöző madarakhoz:

— Szerencsés utat, darvak, vadludak! Maczkó
bácsi nem megy veletek Ázsiába, Afrikába, hanem szé-
pen hazakullog, lefekszik a puha ágyba és abban horkol
— tavaszig!

Végre megérkezett a szülőföldi állomásra. János
kocsis nem tudta, hogy a tekintetes úr mikor érkezik
meg, hát nem is várta a vasútnál. No, sebj! Van
Maczkó úrnak jó erős lába, sétabotnak parapléje, majd
szépen hazasétál gyalogszerrel.

Amint ment, mendegélt, hegyen, völgyön, erdőn, mezőn, sziklaösvényen, gyalogúton, kit látnak szemei?

Egy nagysüveges, fekete bundás, csiszi-csoszi bocskoros oláh embert. Éppen szembe jött vele.

— Nini, nini! — kiáltott föl Maczkó úr, — kit látnak, mit látnak szemeim? Hiszen ez az én egykori oláh gazdám, akinél én annyit jártam a hopsza-polkát

meg a csárdást, de adós maradt a béremmel! No, oláh, jaj neked, jaj árva fejednek.

— Jaj nekem, jaj árva fejemnek! — kiáltott föl ijedten a nagysüveges, feketebundás, csiszi-csoszi bocskoros oláh is. — Kit látnak, mit látnak szemeim? Hiszen ez a domnu Maczkó, akit én fiatal korában annyit táncoltattam faluban, városban, de adós maradtam a bérével.

— Brum, brum, brum, jó napot kívánok, én szeretett, kedves régi gazdám!

— Alázatos szolgája, tekintetes Maczkó úr! Hová tetszik sétálni?

— Hazafelé sétálok, én szeretett régi jó gazdám!

— Honnan tetszik jönni ilyen fáradtan, porosan, nagyságos Maczkó úr?

— Budapestről jövök egyenesen, táncoltató régi jó gazdám!

— Mi az ujság Budapesten, méltóságos Maczkó úr?

— Az az ujság Budapesten, hogy: adós, fizess! Azért hát most mindjárt le is számolok kenddel, bért lefogó régi jó gazdám, brum, brum, brum!

Csaknem holtra vált ijedtében ezekre a szavakra a nagysüveges, feketebundás, csiszi-csoszi bocskoros szegény oláh. Könnyörgőre fogta a dolgot:

— Kegyelem, főméltóságos Maczkó úr! Kegyelem szegény fejemnek! Ha engem nem is sajnál, szánja meg az én szegény kissüveges, kisbundás, csiszi-csoszi bocskoros gyermekeimet, akik nélkülüm éhen vesznének!

Maczkó úrnak megesett a szíve a könnyörgésen.

— Jól van, oláh, megkegyelmezek az életednek, ha most meg te járod el nékem a hopszpolkát meg a csárdást.

Hogyne járta volna el az oláh, hogyne! Mindjárt neki is fohászzkodott s hamarosan úgy rugta a port, hogy csak úgy fellegett. Még kurjongatott is hozzá: ihaja, tyuhaja!

Maczkó úr pedig letelepedett egy kőre, kivette az

úti tarisznájából az útravaló sonkát, kivette a mellénye zsebéből a penecilust és — csisz-csisz — pompás darabokat szelt a sonkából; aztán lekanyarította a nyakából a kulacsot és — koty-koty — húzott belőle egy nagyot, hosszút.

S így csöndesen falatozva, iszogatva gyönyörködött az oláh bakugrásaiban. Mire az végére ért a tánc-

nak, ő is csontjához ért a sonkának és fenekére nézett a kulacsnak.

No, ez jó mulatság volt. Nem is csoda, hogy teljesen kibékülve távoztak el Maczkó tekintetes úr meg a nagysüveges, feketebundás, csiszi-csoszi bocskoros oláh. Egyik jobbra, másik balra.

Végre feltűnt a távolból az elhagyott úri birtok, Maczkó úr szíve megdobbant. Ni, ott a kerek erdő, emitt a gyümölcsös, ott zúg a patak, emitt zibong a méhraj s

ott füstölög kedvesen, hivatkozóan az urasági ház kémenye. Jaj, de szépen száll föl a füstje a kék levegőbe!

De az uradalomban is nagy mozgás támadt arra a hírre, hogy jó az uraság. A tücsök, a hű csósz, aki éjjel-nappal a határnál strázsált, üzenete meg a jó hírt, ő maga elsőnek köszöntvén az érkezőt:

— Hozta Isten a tekintetes urat!

Az útfélnél pedig a méhek deputációja fogadta. Ott volt maga a méh-királyné is aranyos hintóban, koronával a fején, napernyővel a kezében. Mikor Maczkó úr a méhekhez ért, a királyné mélyen meghajtotta magát előtte:

— Üdvözöllek hű népem nevében, kegyes uraságunk!

— Éljen, éljen! — kiáltották a méhek.

— Köszönöm, köszönöm, jó méhek, az éljenzést, üdvözlöm én is felségedet méhek szép királynéja! — felelt Maczkó úr.

Most a potrohos méh, a hű öreg béres előállt, de úgy meg volt illetődve az örömtől, hogy háromszor is belekezdett az üdvözlő beszédbe, de mindig elakadt. Csak nagy nehezen dadogta:

— Hozta Isten a tekintetes urat... csakhogy a koci föl nem dőlt... csakhogy a vonat föl nem fordult... a budapesti házak rá nem szakadtak... és megint köszönhetjük itthon a tekintetes urat friss mézzel, kaláccsal...

Az urasági ház szépen fel volt koszorúzva, zászlózva, a mozsarak durrogtak, a vendégek éljeneztek, a szakácsné süttött-főzött, a szobaleány terített és sírt a hegedű, cincogott a cimbalom kivilágos kivirradtig.

Másnap reggel leesett az első hó.

— Itt az idő a téli pihenőre, — mormogta Maczkó úr. — De előbb nézzünk körül, rendben van-e minden a ház táján?

Kezébe vette a sétatobot s elment ebben az esztendőben utoljára megnézni terjedelmes úri birtokát.

A kerti méh-köpuknél már nagy volt a csönd. A szorgalmas állatkák mind odabenn zsibongtak összeszorúlva, csak egy kicsike zümmögött künn, egy hasadékokat viaszolt be a kaptáron, hogy ne fújjon a szél át rajta. Ez mindjárt előállt, levette fejéről a sipkát s úgy köszöntötte dideregve az érkezőt:

— Jó reggelt kívánok, tekintetes uram! . . .
Brr . . . brr . . .

— Azonképpen kis szolgám! Hideg van ugy-e?

— Bizony, hideg. A szabó még nem hozta el a téli gúnyámat.

— Rendben van-e minden télire?

— Igen is, rendben van. A sejtek mind tele vannak virágporral, mézzel, a lépeket újra beviaszkoltuk, a hasadékokat betapasztottuk, a szemetet kisöpörtük.

Maczkó úr szíves elismerést dörögött fogai közt s tovább ballagott az erdei méhekhez. A hű öreg méh most is ott pipázott az odu szélén, mert most hordatta be az utolsó téli szerdéket, de nagyon fázott, hol a körmébe fújt, hol a pipát szorongatta, hogy fölmelegedjék a marka.

— Jó reggelt kívánok, tekintetes uram, itt a tél!
— köszöntötte urát.

— Bizony, jó szolgám, az itt van! Én is lenyugszom ma téli pihenőre.

— Meg is szolgálta azt a kis pihenést, tekintetes uram, arra a nagy útra!

— Rendben van-e minden télire?

— Nem kell búsulni, tekintetes uram, míg engem lát. Készen vagyunk, mint a pinty.

— Hát akkor Isten velünk, jó szolgám!

— Nyugodalmas téli álmokat kívánok!

Mire Maczkó úr bejárta a birtokot s odahaza is megtekintett mindent, beesteledett. Otthon behivatta a kulcsárt:

— Kulcsár uram, míg a téli álmat alszom, jól vigyázzanak a ház tájára.

— Nem lesz hiba, tekintetes uram. Nyugodtan alhatnak.

— Magam is remélem. Igaz, ni, az istállót még a nagy hideg előtt zsuppoztassa be újra!

— Meglesz, tekintetes uram!

— Hát akkor áldja meg az Isten!... De nini, csaknem elfelejtettem... az adóhátralékot is fizesse ki kulcsár uram, mert nem szeretném, ha a végrehajtó földobolna az álmomból.

Aztán behivatta Maczkó úr a Jutka szakácsnét:

— Jutka, itt van a kamra kulcsa. Amíg alszom, magánál lesz. Hanem aztán takarékosan bánjék ám a zsiradékkal, eleséggel... Most pedig mondja meg a Sári szobaleánynak, hogy vesse meg az ágyat. De puhára vesse, mert nem egyhamar kelek föl belőle.

Amikor Sári a paplanos ágyat megvetette, Maczkó úr levetkezett, még egy csibuk dohányt elszítt s aztán lefeküdt. Majd csöngetett. Az inas belépett.

— Pista, — szólt Maczkó úr, — gyertyaszentelő-

kor pontosan kelts föl engemet. A csizmám meg a ruhám ide legyen az ágy mellé téve!

— Parancsolatára, tekintetes uram!

Pista összecsapta sarkantyúját és eltávozott. Maczkó úr pedig elővette az ujságot, egy keveset olvasott belőle, aztán elfújta a gyertyát és a fülére húzta a paplant:

— Jó éjszakát — tavaszig!

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

1117